

SOSYAL BİLGİLER 7

İŞİNİN EHLİ İNSAN YETİŞTİRMEK

İŞİNİN EHLİ İNSAN YETİŞTİRMEK

- Ülkelerin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimlerinde rol oynayan en önemli faktörlerden birisi de **mesleki eğitim**dir.
 - **Bireylerin eğitim seviyeleri yükseldikçe nitelikli iş gücü ihtiyacı karşılanır, iş gücü verimliliği artar, bilimsel ve teknolojik yenilikler hız kazanır.**
 - Anadolu'nun Türklerin ikinci anayurdu hâline gelişi XI. yüzyılın ikinci yarısının başlarındadır.
- **Asya'dan göç eden zanaatkâr ve tüccar Türklerin yerli tüccar ve zanaatkârlar karşısında tutunabilmeleri için aralarında bir kuruluş kurmaları gerekmiştir.**
 - Ayrıca Türkler bu kuruluş yardımıyla sağlam, dayanıklı mal yapabileceklerini düşünmüşlerdir. Bu düşünce **Ahiliğin kurulmasını** sağlamıştır.

İŞİNİN EHLİ İNSAN YETİŞTİRMEK

- **Ahi teşkilatı, Ahi Evran** tarafından kurulmuştur.
- **Ahi teşkilatı**, 13. yüzyılda Türkiye Selçuklu Devleti Dönemi'nde ortaya çıkan, Osmanlı Devleti'nin kurulmasında önemli görevler üstlenen, **esnaf ve sanatkârlardan oluşan birliğin adıdır.**
- **Ahi** kelimesi Dîvânü Lügati't-Türk'te "**eli açık, cömert, yiğit**" anlamında kullanılmıştır.
- İbn Battûta ise "ahi" kelimesini "**kardeşim**" anlamında kullanmıştır ve Ahilik teşkilatı hakkında "Ben onlardan daha ahlaklı ve erdemlisini görmedim dünyada." demiştir.

İŞİNİN EHLİ İNSAN YETİŞTİRMEK

- Ahi teşkilatının temelini insan oluşturmaktaydı.
- **Ahiliğin amacı, kişiyi hem iyi bir meslek sahibi yapmak hem de toplumsal kurallara uyan faydalı bir insan olarak yetiştirmektir.**
- Bu teşkilatın en önemli vazifesi, **toplumun sosyal ve ekonomik yönleri ile bir bütün hâlinde yaşamasını ve insanlar arasında iş birliğini sağlamaktır.**

İŞİNİN EHLİ İNSAN YETİŞTİRMEK

- Eskiden **mesleki eğitimden geçmeyen biri dükkân açamazdı**. Çünkü usta olmanın belli şartları vardı.
- Öncelikle bir ustanın yanında **“yamak”** olabilmek için on yaşını doldurmak gerekirdi. İki yıl “yamaklık” yaptıktan sonra **“çırak”** olunurdu.
- Yamaklıktan çıraklığa geçerken **“şed”** adı verilen bir tören düzenlenirdi. **Şed törenine** çocuğun babası, ustası ve şehirdeki esnafların piri de katılırdı.

İŞİNİN EHLİ İNSAN YETİŞTİRMEK

- Çıraklığa yükselince haftalığı belirlenir böylece evine de katkısı olurdu. **Üç yıl çıraklık yaptıktan sonra “kalfalığa”** yükselir, mesleğin temel bilgilerini öğrenirdi.
- **3 yıl kalfalık yaptıktan sonra** yine bir şed töreni ile **“usta”** olurdu. Böylece kendine ait bir dükkân açabilecek yeterliliğe sahip olurdu.

İŞİNİN EHLİ İNSAN YETİŞTİRMEK

- **Ahilik** millî bir kuruluş olarak 12. yüzyılda ortaya çıkmış, **Lonca Teşkilatına** dönüşerek 20. yüzyıla kadar varlığını sürdürmüştür.
- Ahi birliklerinin meslek dallarına göre bir teşkilatlanma yapısı vardır. **Her şehirdeki değişik meslek grupları** (saraç, debbağ, terzi, kuyumcu vb.) ayrı **birlikler oluşturmuştur**. Her esnaf kolunun kendine mahsus gelenekleri ve her mesleğin manevi piri vardır.

- **Osmanlı Devleti'ndeki esnaf loncaları Ahilik Teşkilatının bir devamıdır.**

- **Ahilik**, günümüzdeki **Esnaf ve Sanatkarlar Odası**'na benzetilebilir.

İŞİNİN EHLİ İNSAN YETİŞTİRMEK

Bilgi:

- Lonca Teşkilatının Ahilikten farkı Ahilik Teşkilatına sadece Müslüman esnaf katılabiliyorken loncalara gayrimüslim esnaf da katılabiliyordu.
- **Loncaların kuruluş amacı tüccar ve sanatkâr olan üyelerin haklarını korumaktı.**
- **Ahilik ve Lonca Teşkilatı Tanzimat'ın ilanı ve yabancı devletlerle yapılan ticari anlaşmalar neticesinde gücünü kaybederek zamanla sona ermiştir.**
- Tanzimat'tan sonra genel eğitimle mesleki eğitim bir arada düşünülmeye başlanmış ve bu yönde okullar açılmıştır.

İŞİNİN EHLİ İNSAN YETİŞTİRMEK

MEDRESELER

Türk-İslam devletlerinde, eğitimde önemli kurumların başında yer alan **medreseler**, “**ders verilen yer**” anlamına gelmektedir. Bu eğitim kurumları bugünkü anlamıyla yükseköğretime benzetilebilir.

- Büyük Selçuklu Devleti Dönemi’nde **ilk medrese** Nişabur’da Tuğrul Bey tarafından kuruldu.
- **Nizamiye Medresesi** olarak bilinen kurum ise ünlü vezir **Nizâmülmülk** tarafından Bağdat’ta kuruldu.
- Osmanlı Devleti’nde ise ilk medrese **Orhan Bey** Dönemi’nde İznik’te kuruldu.

İŞİNİN EHLİ İNSAN YETİŞTİRMEK

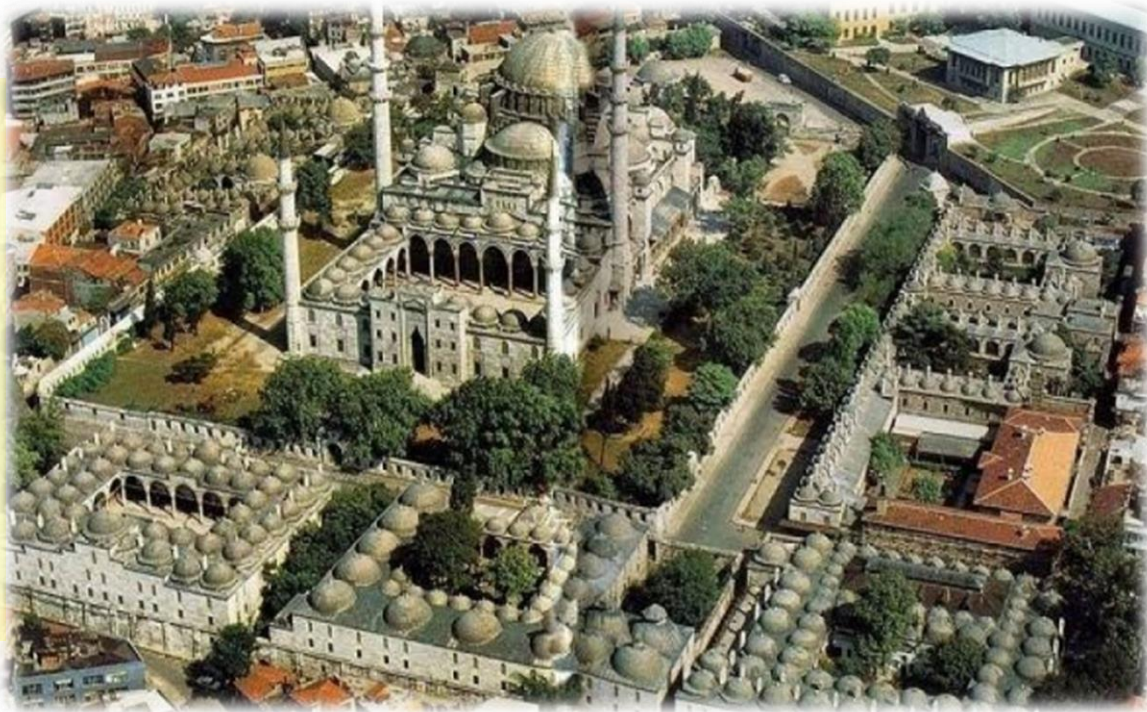
Medrese, ders verilen yer yani okul demektir.

İŞİNİN EHLİ İNSAN YETİŞTİRMEK

- Osmanlı Devleti'nde, Fatih Sultan Mehmet tarafından İstanbul'da yaptırılan **Sahnı Semân Medresesi** dönemin en büyük eğitim kurumuydu. **Külliye** içinde yer alan medresenin yanında kütüphane, cami, darüşşifa, eczane, hamam ve öğrencilerin kalacakları yerler de bulunurdu.

Külliye:

Bir caminin çevresinde camiyle birlikte yapılmış medrese, imaret, çeşme, kütüphane, hastane gibi yapıların tümüne verilen ad.

İŞİNİN EHLİ İNSAN YETİŞTİRMEK

- Medreselerde, alanında uzman “**müderris**” adı verilen hocalar eğitim verirdi.
- Müderrislerin yanında “**muid**” denilen asistanlar bulunurdu.
- “**Sıbyan**” adı verilen **mahalle mekteplerinden (ilkokul)** mezun olanlar, medreselerde orta ve üst düzeylerde eğitim alabilirdi.
- **Medreselerde eğitim ve barınma parasızdı.**
- **Medrese öğrencilerinin ihtiyaç ve giderlerinin çoğu, vakıflar aracılığıyla karşılanırdı.**

İŞİNİN EHLİ İNSAN YETİŞTİRMEK

Enderun ve Meslek Eğitimi

Enderun: Osmanlı'da idari ve askeri kadronun (devlet memurlarının) yetiştirilmesi için kurulan eğitim kurumu (saray okulu) demektir.

- Osmanlı Devleti'nde II. Murad Dönemi'nde temeli atılan **Enderun Mektebine öğrenci alımı devşirme sistemine göre yapılırdı.**
- **Osmanlı Devletinde ihtiyaç duyulan devlet adamı ve asker kadrosunun büyük kısmı Enderun Mektebi ile sağlanırdı.**
- Enderun Mektebi, İstanbul'da Topkapı Sarayı'nın içinde eğitim veren bir okuldu.
- Enderun Mektebinden mezun olanlar **sadrizam, kaptanı deryâ, sancak beyliği** gibi üst düzey görevlere gelirdi.

İŞİNİN EHLİ İNSAN YETİŞTİRMEK

Cumhuriyet Döneminde Mesleki Eğitim

- Milli Mücadele’de kazanılan askerî başarılar Cumhuriyet’in ilk yıllarında ekonomik başarılarla güçlendirilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla ekonominin temelini oluşturan mesleki eğitime önem verilmiştir.
- **Mesleki eğitim millîleştirilmeye çalışılmış, mesleki ve teknik eğitim Millî Eğitim Bakanlığının görev ve hizmet alanına alınmıştır.**
- 1934 yılında mesleki eğitim planı hazırlanmış ve planda **çırak okulları, sanat ve orta sanat okulları, akşam sanat okulları, tekniker okulları, mühendis okulları ile gezici köy kursları** açılmıştır.

İŞİNİN EHLİ İNSAN YETİŞTİRMEK

MESLEKİ EĞİTİMİN AMACI

İyi Vatandaş Yetiştirmek
İşe ve Hayata Hazırlamak
Nitelikli İnsan Gücü Yetiştirmek
Yükseköğretime Hazırlamak

- Günümüzde **örgün eğitimin** yanı sıra **yaygın eğitim** yolu ile de halkımıza mesleki eğitim kazandırılmaya çalışılmaktadır. Ayrıca ev hanımlarının da ekonomiye katkı sağlaması planlanmaktadır. Bu amaçla belediyelerimiz de **meslek edindirme kursları** açarak mesleki eğitime katkı sağlamaktadır.
- **Meslek odaları ve ticaret odaları** da Millî Eğitim Bakanlığı ile iş birliği içerisinde uygulamalı eğitim vererek sanayinin kalkınmasına yardım etmektedir.

Sosyal Bilgiler

Ders Notu + Yazılı + Online Test + Online Etkinlik +
Bursluluk Deneme Sınavları + Bilgi Kartları
için

